

Tas Latweeschu lauschü draungs.

1837. 21. Januar.

3fcha lappa.

J a u n a s f i n n a s.

Is Pruhfchu semmes. Posenes walst irr pilssehta, kurrar wahrds: Kfions. Zur taggad wiffi wihnuhs-fungi un frohdsineeki no pascha kristiga prahta irr fabeedrojufchees, apnemdamees, dsehrajeem brandwihnu ne mas wairs ne isdoht. Un lai nu neweens zilweks winneem ko nemtu par launu, wiini to leetu jau tik tabt pee wiffahm teefahm isweddufchi, ka abbi pilssehtas mahzitaji lihds ar augstakeem teefas-fungeem paschi fadewahs par tahdu sawadu teefu, kurra usnemmahs nospreest, kurfch zilweks dsehrajs, kurfch naw. Kurreu jau nosazzija par dsehrajau, tas pa wiffu pilssehtu lai eet katrâ frohgâ, katrâ wihnuhsê, ne dabbuhs wis brandwihnu; jo wiffseem tik zeeti irr aisleegts, winnam ko doht, ka tam, kas drihkfeterohs to darriht, pulks naudas par strahpi buhtu ja-leef nabbagu-schfirstâ. — Ak! kaut arri muhsu mallâ tahdi kristigi frohdsineeki rastohs un tahda teefa zeltohs! —

Is Sweedru semmes. Sweedri taggad zittâ mallâ sawâ semmê, kurween winneem labbi kalki irr, us jaunu wihsi sah nammus taishi. Kalkus ar alluhni un smilrim samaisa, flappina ar uhdeni un tad winnus eeleij dubbultu galdu-feenu starpâ. Pehz mas mehnescheem wifs kalkis jau saufs un pawiffam zeets kâ afimins; tad galdus nemm noht, un muhri stahw gattawi, kas ne laisch nedf leetu nedf wehju zaur. — Zâ neween jau daschu nammu ustaisija, bet arri ne fenn ahtrumâ labbi leelu pilssehtu no jauna usbuhweja, kas bija nodeggufe.

Is Wahzsemme. Tai pilssehtâ, ko sauz: Hermanstatt, Sihbenbirgenes semmê Wahz' Keisera walstibâ, 26tâ September augsts Wahz' karrâ-leelskungs, wahrda Elsassar, ar kohlera sehrgu aisgahje un ahtri tikke paglabbahts. Behni, atlikfufchas mantas pahrraudsidami, arri pehz ta gredsena mekleja, kas tehwan

arween tahda mißla leeta bija, un to ne mas ne atradde, tà ka jau us fullaini fahze dohmacht, ka schis laikam to effoht nosadfis. Bet, sawu lungu dohmas nomannijis, schis isteize: leelkungam saws gredsens deen' un nakti pirkstà bijis, un warr buht, ka tanni ahtrumà, kurrà winsch paglabbahts, arri ar to paschu lihds semmè effoht guldinahes. Kungi, masak' scheslodamees par to seltu, ne fà par to peeminneschanas sismi, un nu arri gribbedami sinnacht, woi fullainis taisnibu isfazziis, isluhdse no teefahm to brihwibu, sahrku likt israft. Dabuja. Bet sahrku atwehruschy, gauschi istruchfahs, ar paschahm azzim redsedami, ka tehws tolak', kad winnu aprakke, wehl ne bijis nomirris, bet tik pamirris ween un paschà semmes eekschà wehl effoht usmohdees, pirms garru pawissam islaidis; jo, luhk', meefas tur gulleja us muttes, un pirksti un rohkas bija apfrimstas. — Woi gredsens sahrkà arri atraddees, woi ne, to mums ta sinna ne fluddina, bet tomehr zerrejiam, ka tur buhs bijis gan.

• Tahs ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semmi 2trais gabbals.

Wissi spihdekti, kas pee debbes, irr appati, un prohti: appati, ne fà ripas, bet fà bohseles jeb bumbas, un tad nu muhsu semme arri tahda appata; un gudri wihri, kas eeksch tahdahm leetahm mahziti, irr ismehrojuschy, zik leela muhsu pasauale, un zik leela muhsu faule un muhsu mehnefs, un zik leelas wifas tahs pasauales, kas ap muhsu fauli tekk. Zee paschi arri irr ismehrojuschy, zik tahku katra no tahm no faules un zik leels katras rinkis jeb zelsch ap fauli. Es jums schè to sinna par to gribbu doht, fà tas eeksch gramatahm, kas par debbes-spihdekteem rakstici, atrohdamis. — Ja zaur muhsu semmi, widdu zauri, zaurumu raktu, un to mehrotu, tad atraktu, ka tas semmes resnums buhtu wairak ne fà 1700, un kad rinki ap semmi mett un mehro, tad atrohd, ka tam 5400 juhdsu. Winnas tahlums no faules irr — tas masakais 20 un tas leelakais 21 tuhkstosch reis tuhkstoschu jeb millionu juhdsu. (Zo skaitu: tuhkstosch reis tuhkstosch sauz par millionu). Tas rinkis, ko winna ap fauli tekk, irr 129 millionu juhdsu, un to winna eeksch weena gadda notekk. Kad rehkina, zik tas us weenu stundu, tud atrohd, ka mehš eeksch katras stundas 14,000, tas irr 14 tuhkstoschu, un katrà azzumirkli, jeb kad tik to padohma ween, 4 juhdsu tahaku ar sawu semmi tikuschy. Ak tawu knaschumu! Tas skann fà pasakkas leeta, un tomehr teefa. — Saulei tas resnums, tas irr, kad to widdu zauri mehro 194,000, un kad rinki aplahrt, tad tas us 600,000 juhdsu isnahk. Tad nu ta irr tohti dauds leelaka, ne fà muhsu semme, un prohti tà, ka, ja warretu muhsu semmi mihszihè fà mihsflu, un ja tad nemtu tuhkstosch reis tuhkstoschus tahdus mihsla gabbalus, un pataisitu no teem wisseem weenu kulluli, tad tas wehl ne buhtu tik leels, fà ta faule irr. Zeb arri: ja no faules warretu wissu eekschpuffi isnemt, tà ka tik plahna wirspuffe jeb misa paliktu, tad warretu tur wairak, ne fà tuhkstosch tuhkstoschas tahdas pasauales, fà muhsu semme, eelikt. — Muhsu mehnefs irr atkal dauds masak, ne fà muhsu semme. Tam widdu zauri tas

mehrs 468, un winna tahtums no scheienes irr 50 tuhktoschu juhdsu. Kad us mehnesi usskattahs, kad tas pilns, un us fauli paluhkojahs, tad buhtu ja dohma, ka abbi weenâ leelumâ, kaut gan mehnes prett saules lohti mass; bet tas nahk no tâ, ka faule lohti dauds tahtak no mums, ne kâ mehnes. Jo tahtaka kahda leeta no azzim, jo masaka ta isskattahs; jo tuwaka ta irr, jo leelaka ta leekahs. Zihrulis gaisâ ne israhdahs leelaks, kâ ohde, kas azzim tuwu. — Tahs zittas planetes jeb pafaules, kas ap muhsu fauli tekk, irr zittas leelakas, zittas masakas, ne kâ muhsu semme, un winnas wissas irr dauds millionu juhdsu no mums tahtu. Tâpat arri wissas zittas swaigsnes. Zittas irr leelakas, zittas masakas. — Kad to apdohma, mihti lassitaji, un tur klahr arri wehl to, ka bes tahm swaigsnehm, fo muhsu azz reds, un bes tahm, fo tik ar leeleem Eihkereem warr faredseht, wehl neisskaitams swaigsnu pulks, kas wissas woi faules, woi pafaules; tad gan ja isfauz: zik leeli un brihnischki, ak Deews, irr tawi darbi, un kas warr tawu warrenu spehku un gudribu isprast!g.

Ch r f f h u r u l l i s.

Ar tahdeem rulleem zittâs mallâs Wahzsemme semmi apstrahda, kad ta druzjin Jeeta un welleni leeli. Pats rullis irr taifihes no kohka, bet sarri jeb ehkfschki no dsel- ses, tâpat arri afs un tee fahnu gabbali, eeksch kurreem afs greeschahs. Wissas zittas leetas turklat no kohka. Zikfis un wifs juhgs kâ jau pee ratteem.

Dseefmina.

Weld. Kam tik daschas behdas zc.

<p>1. Draugs, ja labprahk klausi
Mannu dseefminu;
Nu tad greesf schurp ausi,
Lai tew padseedu.
Un ja patihk labbi
Manna meldeija;
Nu tad wilksim abbi
Pilnâ balsinâ:</p>	<p>3. Zittam gohda fihme
Spihd pee kruhtinu,
Bildes kohfschi gihme
Winna waidsinu;
Man eeksch kruhtim spulgo
Spohscha swaigsnite,
Zo ne skausch, ne pulgo
Kahra pafaule.</p>
<p>2. Lai eet labbi, greisf
Dshwes likteni;
Sirdi man pareisi,
Meers tur mitteki.
Dascham gan irr nauda,
Selts un fudrabs arr';
Man firds meeru bauda,
Las man lihgsinu darr'.</p>	<p>4. Pilssehtneeku nammi
Gan itt spohfschi spihd,
Bet af! wahrgodami
Paschi neekds miht.
Mannâ buhdâ arri
Saul' un mehnes spihd;
Draugs! — un duffeht warri,
Kur meers falbi miht.</p>

5. Spreeschat meer' jeb karru,
 Pasauls waldneeki!
 Es jau sinnams darru,
 No prass' likkumi,
 Kohpdams bes firds=ehdas
 Samu sehtinu;
 Juhfu gohd' un behdas
 Nudee! negribbu.

6. Rungeem fwetschu leesmas
 Galdu aprautu
 Apspihd; — bet man dseefmas
 Apspihd prahtinu.
 Putrina ar maises,
 Spirgti lohzeeki,
 Sirds bes leefas raises, —
 Schee man eedohfi.

7. Lai arr' wehtras zeltohs,
 Dshwib's laiwinu
 Draudoht, wilni weltohs,
 Ne mas ne drebhu;
 Allasch probjam irrohs,
 Ne fo behdadams,
 Dizziba paschirrohs:
 Deews irr ustizams!

8. Un kad dseedah galla
 Wairs jau ne spehschu,
 Tad wehl, kappa mallä
 Duhdams, fmaidischu.
 Ur firds meeru raugu
 Augstas lihgsfimbäs,
 Cekam pahris draugu
 Slaufa aytinas.

L.....L

S l u d d i n a f c h a n a.

No nahkoscheem Jurgeem atkal us weenu woi us wairak gaddeem Jschkilles frohgus isdohs us renti. Kam patihf, fahdu usnemt, tas lai Gta Bewrar=deenä preeksch pussdeenäs pulksten 11 turpatt pee muischas waldischanas peeteizahs; bet tad tam jau waijaga skaidri rakfi rohtä buht, kas apleezina, kurfch zilwets par winnu galwohs.

Simna, jif naudas 19. Janwar=mehn. deenä 1857 eeksch Nihges makfaja par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Sudr. naudä.		Par	Makfaja:	Sudr. naudä.	
		Rb.	R.			Rb.	R.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	20	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7	—
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	5	—	tabafa	—	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	90	—	fweeesta	2	10
—	ausu	—	70	—	dselses	—	65
—	firnu	1	50	—	linnu, frohna	2	20
—	rupju rudsu=miltu	1	25	—	brakka	2	—
—	bihdeletu rudsu=miltu	1	60	—	kannepu	—	80
—	bihdeletu kweeschu=miltu	2	25	—	schichtu appinu	2	50
—	meeschu=putrainu	1	50	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1	50
—	eefala	1	10	—	muzzu filku, eglu muzzä	6	50
—	linnu=fehklas	3	—	—	lasdu muzzä	6	75
—	kannepu=fehklas	1	50	—	smalkas fahls	4	25
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	rupjas baltas fahls	4	50
barrotu	weherschu galku, pa pohdu	1	—	—	wahti brandwihna, pussdegga	6	—
				—	dimdegga	9	—

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 359½ kapeifeem warra naudas.

Brihw driffekt. No juhrmallas=gubernementu angstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.